GAZETA KRAKOWSKA

Nro 1.

Z KRAKOWA DNIA 1 STYCZNIA 1823 ROKU WE ŚRODĘ.

— *Z Krakowa.* —

Na siodmym posiedzeniu Seymu Rzeczypospolitey Krakowskiey dnia 9go Grudnia 1822 r.

Marszałek Seymu z powodu chlubnego wspomnienia w protokóle Obrad Seymowych z przeszłego Posiedzenia, o publiczney dla niego wdzięczności, za zastąpienie niezamożnych Uczniów w opłacie postanowioney od Szkół, żądał, ażeby o tem czynie do osoby Jego odnoszącym się, opuszczono było wzmiankę w protokóle Obrad Seymowych, z uwagi, że dopełniwszy obowiązku ludzkości, dzielił wewnętrzne przekonanie, które gaśnie, ieżeli publicznie pochwalonym będzie.

Reprezentant *Librowski*, z wniosku którego Izba Prawodawcza uwiadomiona została o szlachetnym czynie Marszałka Seymu, obstaiąc przy prawdzie czynu, ten za godny wzór do naśladowania następcom podawał, i w nieoddaniu hołdu wdzięczności, ubliżenie samey cnocie znaydował.

Zgromadzenie Reprezentantów dzieląc powszechne ukontentowanie z powziętey wiadomości o odznaczaiących się nawykle czynach Senatora *Felixa Grodzickiego* Marszałka Seymu, nie tylko w wzniosłym zawodzie usługi publiczney, lecz i szlachetnym wsparciu Młodzieży, postanowiło iednomyślnie zapisać w protokule Obrad Seymowych wdzięczność Narodową iako skutek wieńczący gorliwe usiłowania wzorowego Urzędnika i Obywatela.

Reprezentant *Sołtyński* w dalszym ciągu uwag nad uciążliwością opłaty od Szkół wniósł proiekt do prawa względem zawieszenia opłaty od Uczniów w Liceach Kraiowych w kwocie Złp. 6000 rocznie pod tytułem Minerwaliów pobieraney z zasady, iż opłata ta tamuie sposobność kształcenia się Młodzieży i nabywania wiadomości naukowych, a dochody Miasta Krakowa i iego Okręgu ogólnie, okazuią się bydź dostatecznemi, tak dalece, że po zaspokoieniu kosztów Administracyi Kraiowey, część ich użyta bydź może na zastąpienie tey opłaty Szkolney, zwłaszcza, że zamiarem Twórców Konstytucyi naszey było, aby dochody Kraiowe, po zaspokoieniu wszystkich kosztów Administracyinych, obracane były na udoskonalenie środków wychowania publicznego, do czego przeszkodą opłata Szkolna bydź okazała się.

Proiekt powyższy Izba Prawodawcza iednomyślnie Senatowi Rządzącemu dla udzielenia Inicyatywy przesłać postanowiła.

Reprezentant Jenerał *Paszkowski* przedstawiaiąc potrzebę zaprowadzenia Policyi wieyskiey i Kodexu karnego, czyli raczey Sankcyi poszanowanie tymże przepisom iednać maiącey z oznaczeniem sądu mieyscowego, odczytał stosowny proiekt do prawa z uwagami tenże popieraiącemi, które poniżey w całey obszerności domieszczone zostaią.

Marszałek Seymu uważaiąc proiekt powyższy w względzie zaprawadzenia Policyi wieyskiey za Policyino-administracyiny, a zząd uległy w postanowieniu władzy Senatu, z uwagi iednak, iż obeymuiąc oraz oznaczenie płacy dla Zastępców Woytów należy do Reprezentacyi, przedstawił decyzyi Izby Prawodawczey czy iest iey wola za przesłaniem proiektu Senatowi.

Reprezentant *Szczyński* natrafiaiąc w proiekcie myśl ustanowienia Sądów mieyscowych, uznawał ten za przeciwny Art: 15 Konstytucyi i żądał ażeby dla głębszey uwagi proiekt udzielony został w odpisie Członkom Reprezentacyi.

Reprezentant *Lipczyński* oswiadczaiąc się przeciw pomnożeniu Urzędników płatnych, popierał proiekt Reprezentanta *Paszkowskiego* w zbawiennych środkach, nadania Zastępcom Wóytów po Wsiach rozciągleyszey władzy w wyprowadzeniu początkowych inkwizycyi i karania mnieyszych przestępstw z appellacyą do Wóyta, przytem w ogóle cały proiekt za obeymuiący przedmiot godny uwagi Rządu i Prawodawców podaiąc, żądał przesłania proiektu Senatowi, a następnie Izba Prawodawcza iednomyślnie proiekt powyższy Senatowi przesłać postanowiła.

(Dalszy ciąg nastąpi.)

Leon Chwalibogowski.
Sekretarz Seymowy.

G Ł O S

JW. Jenerała FRANCISZKA PASZKOWSKIEGO, *Reprezentanta z Gminy Okręgowey* Krzeszowice, *miany na Sessyi Seymu Rzeczypospolitey Krakowskiey dnia 9go Grudnia 1822 r.*

Kiedy się tyle czyni dla Miasta z tak pięknym i korzystnym dla niego skutkiem, bo uprzyiemniaiąc go sprowadza się i zatrzymuie obcych: przystoi Szanowni Reprezentanci ażebyśmy zwrócili staranność na płaski Kray i tam podług możności bezpieczeństwo, porządek, wygodę zapewniali, a przynaymniey obmyślali. Zdawałoby się inaczey że Rzeczpospolita nasza wszczupłym obwodzie Miasta zamknięta, szczupleysze ieszcze w sobie mieści serca i umysły.

Kray płaski u nas iest w zupełnym zaniedbaniu zadziczały, wyiąwszy niektóre mieysca, gdzie właściciel ze szlachetnieyszym zmysłem bliższą swoią okolicę porządniey utrzymywać stara się, w czem iednak nieskończone trudności co raz nowe koszta i niesmak odstręczaią go. Nie idzie tu tyle o pozór i widok, ale o umysł i wprawę naszego ludu wieyskiego od którego ten nierząd pochodzi, a który ze słusznością, zaraz od winy uwolnić należy: bo kiedyż krok ieden zrobionym był, aby go nauczać czynnie, prostować rzeczywiście, naprowadzać przykładnie, zachęcać prawdziwie? Niepewny od wieków w swo-

iey własności, tam nawet gdzie iuż usamowolniony (dawnego podeyrzenia niepozbył i do ufności zupełney powodu nienabył. Więcey iak brzemie służebności i może nie wszędzie równie wyrachowanych iey opłat, cięży na nim ciągle nieszczęściami czasów wpoione lekkomyślne lenistwo, baiażliwa niewiadomość, niedbałość i zła czasem wiara Urzędników i Officyalistów; główne zaś zaniedbanie i brak opieki i nadzoru od Rządu, ztąd zpływaią na niego rozliczne uciemiężenia, przykrości, szkody i ta nayw iększa, naygłównieysza, prawdziwie opłakana, że przez to uchyla się nawet dla przyszłych pokoleń nadzieia poprawy ich losu przez poprawę ich umysłu i serca.

Nikt po wsiach niewgląda w sposob wybierania opłat, odrabiania powinności, wykonania praw i zaleceń Rządowych o których włościanie częstokroć nawet niewiedzą: a ztąd tysiące nadużyć. Nikt niema oka na włóczęgów, na stróże nocne, na karczmy i w nich zabawy iarmarczne i świąteczne! a ztąd nie zliczone kradzieże, nierządy i kłótnie. Cóż, że nakazane są narzędzia do ognia, któż pilnuie aby były przysposobione! któż czuwa nad wykonaniem prawa o czeladzi? Drogi głównieysze iak uboczne i na nich mosty swywolnie bywaią psute, wcale nienaprawiane albo nie wczasie. Nie mówię o plantacyiach, bo któżby sadził drzewa lepsze, gdzie wierzby utrzymać niemożna. ale naywiększa dzikość okazuie się w iesieni i na wiosnę, przez samopas puszczane bydło i przez szkody rozmyślnie robione po polach i łąkach, gdzie stróż postawiony, iak w sadach u owoców, nie pewnym iest zdrowia i życia swego od kupy zmówionych szkodników.

Niepodobna iest takowe narażania własności niedopełnienia umów, czyny gwałtowne odsyłać do zwyczaynych Trybunałów; i ztąd potrzeba Sądu mieyscowego, prędkiego, bezkosztownego. Nie podobna aby Wóyt Gminy sam z iednym żandarmem, choćby nayzdatnieyszy i nayczynnieyszy był wszędzie, opatrzał i załatwiał wszelkie spory i przedmioty: i ztąd potrzeba dodania mu dzielności i powagi. Tem sposobem iuż, nietylko dozór porządku, ale zapobieganie wczesne występkom zapewnionym będzie. Zastępcy Wóytów po wsiach, będąc powszechnie officyalistami dworskiemi, są skłonni do nadużyć bez ścisłego obowiązku do publiczney usługi. Sołtysi obierani przez Gromady niemaią powagi i powszechnie równie prości są i niewiadomi iak włościanie. Nakoniec odległości dla wszystkich zatrudnień są nadto wielkie, aby w każdym razie udawać się do Gminy. Ale Gmina powinna być codziennie i w każdym przypadku w każdey wsi i dzielnością swoią dodawać dzielności zastępcom Wóytów, Sołtysom i Gromadom.

Wnioskiem zatem iest moim, aby upraszać Senat o urządzenie i zaprowadzenie iak nayprędsze Policyi wieyskiey ze stósownym do niey kodexem karnym, a gdy to bez nowych nakładów obeyść się niemoże, o umieszczenie na tegorocznym ieszcze budżecie potrzebney na ten przedmiot Summy. Im prędzey bowiem zaczniemy tak ważną dla Kraiu, dla włościan, dla ludzkości poprawę, tem prędzey zbliżać się będziemy do celu; bliższą ona iest, pewnieyszą i bardziey sta-

nowczą iak Szkółki, a iedyną aby w porządnym spokoynym i niezawodnym sposobie otrzymać to, co powszechnym zmnieyszeniem czynszów dla usamowolnionych włościan może za porywczo dokonać się zamierza.

Pytano się tu wątpliwie, czyli Kommissyia Włościańska pożyteczną lub szkodliwą była? Komuż ona mogła zaszkodzić? Kiedy Rząd nietylko zapewnione z Dóbr swoich, ale i pomnożone ma dochody, kiedy nietylko wsie i folwarki nie upadaią ale podnoszą się, kiedy włościanie Panami są zupełnie nietylko swoich własności, ale swoiego czasu, swoich sił, swoich skłonności? Pożytek istotny Kommissyi Włościańskiey iest ten, że zrobiła wielką reformę, którey pożytki czas dopiero okaże, ale nie czas sam, nie zaniedbany, nie oboiętnie przepędzony. Prostuiąc włościan, naprowadzaiąc ich powagą do którey tem więcey nabierać będą ufności, im dla nich bardziey się będzie okazywać sprawiedliwą i opiekuńczą: powoli, stopniami, nieznacznie, nowe generacyie pozbywać się będą nałogów, nabierać usposobień którey nietylko ich ciężary pracą i przemysłem zmnieyszą, ale w dostatki, wygody i porządki wzmogą.

Lecz ani Policyia wieyska, ani nadzór Woytów czynnemi i pilnemi długo byćby niemogły, gdyby tey samey pilności i czuyności nad sobą niedoznawały od Rządu. Wszystko się kształci na wzór przełożonych i tępieie gorliwość sama, bez godnych świadków, bez zasłużonego uznania. Dla tego w Mieście, w okolicach bliższych miasta cuda prawie powstały, że codziennie mógł na nie patrzeć Rząd i światła Publiczność. Niepatrzenie nigdy na Gminy odkrywa lekkie ważenie, ieżeli nie pogardę i usprawiedliwia niedbałość i oziębłość ich Urzędników. Ostrzeżony o słusznych Kraiu życzeniach, zaspokoi ie zapewne sprawiedliwy i dobroczynny nasz Rząd i rozciągnie czynną swoią opiekę nad ludem wieyskim, od którego lepszego bytu i rzeczywistey oświaty równie pomyślność Kraiu, sława Rządu zależy.

Z Paryża d. 14 Grudnia.

D. 12 rano przed Mszą S. Xże Wellington miał u N. Krola posłuchanie, które pół godziny trwało. W sobotę ieść ten Xże będzie obiad u Barona Rothschild, po którym zaraz do Anglii odiedzie.

Do Ministrów nadbiegł onegday goniec z Werony.

Dziennik Gwiazda, który dotąd sprzeciwiał się mniemaniom Dziennika Sporów względem woyny z Hiszpanią umieścił pod d. 11 artykuł następuiącey treści:

"Angielski dziennik Goniec, który słusznie powszechnie iest szacowany, zawiera, podobnie iak prawie wszystkie Europeyskie gazety, uwagi o różnych przedmiotach naynowszey polityki, które przedziwnie są napisane. Naywięcey zaś to zastanawia, że ten dziennik woynę między Francyią i Hiszpanią za nieodzowną poczytuie i rozpoczęcie kroków nieprzyiacielskich zdaie się przepowiadać. Lubo mieliśmy powody do wierzenia, że ten dziennik udzielenia swoie, które publiczności podaie, z wyższego źrodła czerpa, sądziemy iednak, iż w powyższym przypadku nie był tak dokładnie uwiadomiony, iak w innych, ponieważ pierwsi mężowie w Anglii, dla

których pytania polityczne nie są taiemnicą, wiedzą dobrze, że pytanie, czyli Francyia zbroyną ręką wdać się musi do spraw Hiszpanii, nie iest ieszcze rozstrzygnione, i że przyiaciele Monarchii Francuzkiey, iakkolwiek ciągle uznaią czego honor i powaga państwa wymagaią, nie tracą wszelako nadziei, że pokoy utrzymany będzie.,,

Dziennik Sporów wyraża w nowym artykule: "Utrzymanie pokoiu między Francyią i Hiszpanią zdaie się dziś bydź pewnem. Lecz ieżeli Francyia zrzecze się niepewnego środka zbroynego wdania, nie przestanie iednak starać się o zmianę stanu rzeczy, który tak dalece sprzeciwia się zasadom porządku, pokoiu i cywilizacyi, że iest ustawicznym celem teraźnieyszey polityki i prawdziwie świętym przedmiotem wielkiego przymierza Chrześciańskich Mocarstw. Europy nieustrasza woienna potęga Hiszpanii, ale nie może obojętnie patrzeć na rewolucyyne zdrożności, które wewnątrz i w wszystkich częściach Hiszpanii zachodzą, i nie mogły bydź przez wspieranie powstańców przez ościenne Mocarstwo zrządzone. Jeżeli więc Hiszpania nie przestanie zastraszać nas wrzawą swey domowey woyny, tedy Europa zmuszoną się zobaczy wyłączyć ią z spólnictwa cywilizowanych narodów, zerwać z nią wszelkie dyplomatyczne i społeczne związki, zamknąć dla bandery Hiszpańskiey swe porty, i urządzone w Ameryce kraie uznać: słowem uważać Hiszpanią iako kray barbarzynski, na podobieństwo Maroku lub Algieru.,,

Z powodu wieści o utrzymaniu pokoiu papiery rządowe znacznie się podniosły.

P. Lorente, autor historyi Hiszpańskiey Inkwizycyi i wielu innych dzieł, człowiek podeszłego wieku, odebrał rozkaz wyiechania w 24 godzinach z Paryża i udania się na powrot do Hiszpanii. Dziennik Gwiazda wystawia go iako autora wielu przeciw wszystkiem Rządom pism niebezpiecznych.

P. Ouvrard powrócił tu dziś. Choć aż krotko w Weronie bawił, uprzedziła go iednak do Francyi Urgelska Rejencyia, dla którey zaciągał pożyczkę.

Policyia nakazała w tych dniach Xięgarzom w Palais-royal schować wystawione na sprzedarz dziesięć części autentycznych pism o więźniu na wyspie, S. Heleny.

We wsi Coolscamp przy Lill małżeństwo przeszło 90 lat liczące, obchodziło 64tą rocznicę weselną. Przy stole siedziało trzech 90 i dwudziestu 80letnich starców. 99letnia staruszka wspierała pannę młodą. Wszyscy ci starcy żyli powiększey części w ubostwie.

Z Marsellii d. 7 Grudnia.

Od 2 i 3 dni przybyło tu około 40 Hiszpanów w smutnym stanie z korpusu powstańców, którzy schronili się do Gibraltaru; lecz im zramtąd wyiechać kazano. Przyiaciele woyska wiary zbieraią dla nich składki.

Z Tuluzy d. 6 Grudnia.

Jenerał Mina był d. 1 b. m. w Bourg-Madamei śniadał u iedney z prywatnych osób. Sądzą, iż część woysk iego udała się do Olot, gdzie woyska wiary odnieść miały nieiakie korzyści. — Baron Eroles udać się znowu miał na ziemię Hiszpańską.

Rejencyia znayduie się w Saillagouse i ma nadzieię, iż w krótce siedlisko swoie założy w środku Hiszpanii. — Jenerał Hiszpański Laguna wyiechał dziś ztąd

dla obięcia dowodztwa nad częścią woyska wiary w Nawarze.

Nieznany dotąd dowodca bandy, nazwiskiem Cuevila, wpadł do prowincyi St. Ander, i zabrał wszystkie konie, które dla korpusu Merino były przeznaczone.

Z Foix d. 6 Grudnia.

Przeminęła przecież trwoga, która tu w przeszłym tygodniu zachodziła. Dzielne ściganie woyska wiary przez Minę sprawiło powszechny postrach i sądzono widzieć iuż konstytucyyne woyska na ziemi Francuzkiey. Postrach ten pomnożył ustawiczny przechod we dnie i w nocy woyska Francuzkiego z iedney do drugiey okolicy; lecz od wczorayszą ustał i kilkanaście batalionów, które pomknęły się na ostatnią liniią wrociły do swoich stanowisk. Przechod uciekaiących od woyska wiary zupełnie ustał, i żadnego żołnierza z tego woyska niema iuż ani w Cerdagne, ani w dolinie Andorre, ani nad granicą. Woyskowi udali się do Aran, a kobiety i niezdatne do boiu osoby do Tuluzy.

Główna kwatera Miny znayduie się w Puicerda. Mówią, iż widział się z dowodzącym nad granicą Jenerałem Francuzkim.

W wyższey Katalonii nie znayduią się iuż nigdzie fakcyoniści, iak tylko pod Vich, lecz i ci maią iuż bydź przez woyska konstytucyyne otoczonemi. Zresztą w żołnierzach byłego woyska wiary ostygnąć miała odwaga.

Z Irun d. 2 Grudnia.

W tey chwili przebiega gabinetowy goniec od naszego Posła w Paryżu do Madrytu, którego pisma maią bydź pokoiowey osnowy. Bieg gońców między Madrytem i Paryżem zmnieyszył się także teraz.

Jenerał Terrios czyni od 28 z. m. z 6100 ludzi poruszenia; iednę kolomnę posłał do Bilbao, drugą nad brzegi Ebro, a z 3cią sam udał się do Pampelony.

Nie zgadzaią się doniesieni względem Jenerała Odonel; iedne twierdzą, iż znayduie się w Nawarze, a drugie, iż wcale ziemi Francuzkiey nieopuścił.

Prefekci nagranicznych prowincyy Hiszpańskich posłali mocne przełożenie władzom Francuzkiem, w którem żądaią, aby zbiegli Hiszpanie, żołnierze woyska wiary, tudzież fakcyoniści oddalonemi zostali od granicy Hiszpańskiey.

Z Puicerda d. 1 Grudnia.

Odebraliśmy w tey chwili wiadomość, że Baron Eroles z 8 officerami i 50 żołnierzami udał się przez góry Andorre do Pailas i tam d. 30 z. m. przybył. Podróż ta, przez góry śniegiem okryte, szkodzić bardzo miała iego zdrowiu i pozbawiła go słuchu; wszakże dawniey utracił iuż iedno oko.

Konstytucyyne woyska rozstrzelały tu wielu roialistów. — W Manresa, gdzie wielkie panowało zamieszanie, kazały władze konstytucyyne 21 fakcyonistów rozstrzelać.

Przed oddaleniem się z Livia, wydała ieszcze Rejencyia odezwę do mieszkańców Hiszpańskiey Cerdagne, w którey wyraża, iż w woysku wiary znaydowali się zdraycy, którzy Minie ułatwili zwycięztwo, i wzywa do wyśledzenia ich i wyiawienia. — Minister woienny Rejencyi, P. Ortaffa, wydał tak nazywaiący się Krolewski rozkaz, aby żołnierze gwardyi Królewskiey stawili się do służby Rejencyi.

Z Madrytu d. 5 Grudnia.

Wczoray zatwierdziły Stany 3 artykuły zawartey kapitulacyi przez Jenerała Palarea z częścią gwardyi, która zamknęła się w wieyskim domu Królewskim, iak następuie: 1.) wszystkiem, którzy poddali się na mocy tey kapitulacyi ma bydź dotrzymaną; 2) ma podobnież bydź dotrzymaną tym, którzy poźniey stawili się na wezwanie tego jenerała i przyłączyli do batalionu w Vicalvaro; 3) inni maią bydź sądzonemi ale nie ulegaią karze śmierci. — Stany uchwaliły daley 40 mill. obligacyy na 5 od sta na zaspokoienie potrzeb Ministerstw. Nakoniec na wniosek swey kommissyi względem edyktu Papiezkiego, który przepisuie, iż małżeństwo w pewnych stopniach pokrewieństwa potrzebuie dyspensy Stolicy S. uchwaliły: iż żaden, iaki bądź obcy Dwor niema prawa mieszać się do wewnętrznych spraw Hiszpanii.

Nagle pokazało się tu kilka tłumaczeń konstytucyi Francuzkiey r. 1814 przy których wystawiane są wielkie korzyści, iakie wyniknęłyby dla Hiszpanii z utworzenia wyższey izby.

Z Londynu d. 10 Grudnia.

Dziennik Goniec donosi z listów z Werony, iż po ukończeniu Kongressu nastąpi w Paryżu pomiędzy Ministrami 4 wielkich Mocarstw narada względem spraw Hiszpanii.

W Sobotę nadeszły od Xcia Wellingtona z Werony listy, które zaraz gabinetowym Ministrom udzielone zostały. Wczoray odebrał znowu Rząd z Werony doniesienia, podług których ukończyć się już miały tamteysze narady.

Zwołanie Parlamentu iest na 4 Lutego naznaczone, i mowią, iż zaraz po iego ukończeniu z wiosną Krol przedsięweźmie podróż do swoich państw na lądzie stałym.

Dziennik Tymes czyni uwagę, iż Monitor, który niesprzyia konstytucyonistom, naypierwszy doniósł o zbiciu woyska wiary i o umiarkowanem postępowaniu Mîny. Daley pisze, iż Francyia znaydzie się poniekąt w kłopocie z powodu przyiętego względem Hiszpanii zlecenia. Goniec zaś zaprzecza na mocy wiary godnych listów z Paryża, iakoby z strony Francyi posłane zostało rzekome ultimatum do Hiszpanii.

Okropna burza d. 5 b. m. poczyniła w wielu częściach państwa znaczne spustoszenia. W Liwerpool i Stockport kilkunastu nawet ludzi utraciło życie.

Gazeta Dublińska, zapewnia, iż w całey Irlandyi panuie teraz spokoyność. W niektórych hrabstwach odbywaią różne klassy ludu zgromadzenia, lecz dotąd nigdzie porządek nie był przerwany.

Niechęć przeciw rządowi i osobie Cesarza Iturbide ma bydź w Mexyku powszechna. Jenerał Guadalupe Victoria, którego Mexykańskim Moreau nazywaią, wydał odezwę do współziomków, w którey wyraża, że Iturbide ich podszedł i despotycznie całą władzę pod siebie podgarnął, on zaś nie dla własnego zysku, ale dla wolności i niepodległości działa. Na końcu naznacza miasta Puebla na punkt ziednoczenia dla wszystkich, którzy chcą pod iego chorągwiami oprzeć się tyranii.

List z St. Pierre na Martynice pod d. 25 Października zawiera co następuie o rokoszu, który na nieiaki czas przerwał spokoyność na tey wyspie: "Pierwsze burzliwe poruszenia d. 11 Paźdz: daleko ważnieysze pociągały za sobą skutki, gdyby władza nie była ich dziel-

nością swoią wstrzymała. Na czele tego rokoszu znaydowało się 2 hersztów. Jedna dama i 4 osób białych zostali okrutnie skaliczonemi. Sześćdziesiąt Murzynów zostało natychmiast pochwyconych. Władza wyznaczyła po 100 do 150 gurdów za głowę każdego z uszłych hersztów. Narcys, dusza spisku, który usiłował swą panią zamordować, został schwytany. Wielu Murzynów uszło, inni się ukryli, a niektórzy sami odebrali sobie życie. Milicyie utrzymały nayściśleyszy porządek. W tey chwili przyprowadzono ieszcze 69 poymanych Murzynów.

List z Santiago (w Chili) pod d. 12 Lipca, a d. 7 Grudnia w Gońcu umieszczony zawiera następuiące szczegóły o położeniu rzeczy w Peru: "Rzeczy w Peru nie naylepiey stoią dla niepodległych: San Martin po dwuletniey woynie nie posiada, iak tylko twierdzę Kalao, stolicę Lima i brzeg od Guaiaquil, gdzie zaczena się granica Kolumbii. Położenie Królewsko-Hiszpańskiego woyska w Peru iest następuiące: La Serna, który ogłosił się Vicekrólem, stoi w Kusko; Kanterak, ieden z iego ienerałów, zaymuie Huamanga, Jauia i wszystkie prowincyie i doliny za Kordilerami i wysyła, gdy upatrzy porę oddziały woyska do kopalni w Pasko; Ramirez stoi w Arequipa i zaymuie wyższe Peru, wraz z kopalniami w Potosi. Z tego wystawienia rzeczy okazuie się, iż woyna w Peru ciągle ieszcze trwa. San Martin nie odważa się z Limy wyruszyć, lecz wzmagaiący się niedostatek zrządzić może, iż nie będzie się tam mógł utrzymać. Handel zupełnie ustał i znaczna liczba kupców w upadek musi. Niedostatek gotowizny tak był wielki w Lima, iż Rząd zaprowadzić musiał papierowe pieniądze. Zresztą (dodaie tenże list) zagranicę maią mylne wyobrażenie o kraiach obfituiących w złoto i srebro. Złota znayduie się podostatkiem w szychtach, ale go na drodze znaleść nie można. W tey chwili nawiedzonemi iesteśmy okropnem trzęsieniem ziemi, tak iż z przestrachu pióro położyć muszę."

O Chili donosi powyższy list: "Naywyższy Dyrektor Rzpltey O'Higgins gotował wyprawę przeciw wyspie Chiloe (nay większey na archipelagu Choros), maiącey do 80,000 bitnych mieszkańców i spodziewać się z ich strony należy dzielnego odporu. Porty Valparaiso i Kalao zapełnione były Francuzkiemi, Amerykańskiemi i Angielskiemi okrętami."

Przez Panama odebrano w Nowym Iorku z Guaiaquil do 8 Września doniesienia, podług których Bolivar wysłał ztamtąd 4000 ludzi na pomoc San Martinowi do Lima, którzy przybyli iuż do Kalao, ale wyprawa przeciw wyższemu Peru ieszcze niebyła przedsięwziętą.

Z Bruxelli d. 12 Grudnia.

Wczoray zebrały się Stany różnych południowych prowincyy.

Mówią, iż nowy kanał z Helwetsluis do Mozy zostanie założony, dla ułatwienia żeglugi między Rotterdamem i Helwetsluis.

Dziennik Gandawski pisze, iż Poseł nasz przy Dworze Portugalskim, P. Fagel, umarł w drodze d. 21 Pazdziernika.

Z Dunkierki piszą, iż nadszedł tu z Paryża rozkaz posłania wodą ammunicyią i działa do Baiony.

Przed Ostendą zatopił się Szwedzki okręt z ludem i ładunkiem.

DODATEK
DO N^ro 1.
GAZETY KRAKOWSKIEY

Z KRAKOWA DNIA 1 STYCZNIA 1823 ROKU WE SRODĘ.

Z Wiednia d. 23 Grudnia.

Podług doniesień z Wenecyi Nayiaśnieysi Cesarstwo nasi wyiechali d. 14 z Werony, nocowali w Stra, a d. 15 w naypożądańszym stanie zdrowia przyprzybyli do Wenecyi i z naywiększą radością przyięcemi zostali.

Nayiaśnieyszy Cesarz Rossyi opuścił d. 15 rano Weronę i po krótkiem zabawieniu w Padwie, gdzie celnieysze osobliwości zob czył, przenocował w Stra, a d. 16 przybył do Wenecyi, przeciw któremu N. Cesarz nasz do Fusina wyiechał i oba Monarchowie przy nayżywszych okrzykach do tego nadmorskiego miasta wiechali.

J. Cesarzewicowska M. Arcyxiąże Vicekról Lombardsko-Weneckiego królestwa i iego Małżonka wyiechali d. 13 z Werony do Wenecyi, gdzie poprzedził ich d. 12 N. Król obu Sycyliy.

Kanclerz Dworu i Stanu N. Pana naszego, Xże Metternich, który d. 16 rano opuścił Weronę, przybył tego samego dnia w wieczór do Wenecyi.

Z Rzymu d. 12 Grudnia.

N. Król Pruski opuścił d. 7 b. m. Neapol i przybył tu d. 8 w pożądanym stanie zdrowia. Bawienie N. Króla w Neapolu przedłużyło się niespodziewanie przez zerwanie mostu na rzece Garigliano, która z powodu ulewów wezbrała i dwa dni potrzeba było czasu do postawienia go. J. K. M. użył tego czasu na obeyrzenie reszty osobliwości tak w Neapolu, iako i w iego okolicach, a mianowicie Lago d' Agnano z psią grottą, Lago Fusaro, Królewską leiarnią w San Giorgio przy Portici, gdzie znayduią się niedawno odlany z bronzu posąg Karola III, grób Wirgilego, i t. d. W podróży nie doznał J. K. M. żadnego przypadku i za przybyciem tu oglądał niektóre tuteysze starożytności. D. 10 z rana udał się z Bratem swoim Xciem Henrykiem do Kwirinalnego pałacu dla pożegnania Oyca S. W wieczór zaszczycił obecnością swoią akademiią muzyczną u Kardynała Sekretarza stanu Consalvi, a d. 11 z rana udał się w dalszą drogę przez Florencyią.

Królewicowie Wilhelm i Karol pozostali ieszcze w Neapolu, lecz za kilka dni udadzą się za J. K. Mcią.

Z Włoch d. 10 Grudnia.

Gdy Xże Modeny odiechał iuż z Werony do swoich kraiów, a Arcyxiężna Maryia Ludwika za kilka dni do swoich wyiedzie, wnoszą zatem, iż plan utwo-

rzenia związku Włoskiego na wzór Niemieckiego nie zaraz ieszcze uskutecznio ny zostanie. Król Ferdynand obu Sycyliy prawie zawsze był słaby i dla tego mało pokazywał się publiczności. Król Sardyński Felix mało także dał się widzieć. Cesarz Austryiacki płacił miesięcznie za mieszkania dla swoiego Dworu i kancelaryi stanu 60,000 Zr. w konwencyyney monecie, a Cesarz Rossyi 10,000 Czer zł.

Z Tryiestu d. 7 Grudnia.

Kapitan Ausrtyiackiey bryganty ny Alcipiades, Guiranovich, przybył tu w dni 14 z Hydra i przywiózł wiadomość, że Angielski pocztowy statek płynący z Smirny do Malty, d. 19 Listopada wysadził do portu Hydry dwoch Eforów, których płynąc około Jpsary na swoy statek zabrał, i ci mieli zlecenie od Rządu tey wyspy zawieść admiraliyi Hydryyskiey następuiącą wiadomość: " Na doniesienie, że flota Turecka zarzuciła kotwice pod Tenedos, wyprawili Jpsaryioci przeciw niey dwa okręty i dwa palne statki, które za dobrym wiatrem d. 10 Listopada zbliżyły się do niey. Jeden z palnych statków podsunął się zaraz pod admiralski okręt nowego Kapitana Baszy, który wraz z ludem stał się pastwą płomieni, inny liniowy okręt i dwie fregaty, widząc, że się drugi palny statek do nich zbliża, odcięły kotwice i uciekły z innemi małemi okrętami ku brzegom Azyiatyckim, a reszta floty odpłynęła w wielkim nieładzie pod działa Dardanelów.

Listy z Hydra pod d. 19 Listopada potwierdzaiąc tę wiadomość, dodaią, że Eforowie z Jpsary odgłosem dzwonow i wystrzałami z dział przyiętemi zotali. — Bohaterowie obu palnych statków powrócili na Jpsarę od dni 6. — Jnny list wyraża: " Gdy wiadomość o losie Kapitana Baszy doszła do Smirny, rzucili się Turcy na kolana i wzywali Wszechmocnego i Proroka pomocy. "

Z Kopenhagi d. 17 Grudnia.

Rozboynicze Afrykańskie kraie kosztowały Danią w przeciągu 10 lat od r. 1778 do 1787 talarów 1,028,486, z których Algier otrzymał 485,038, Maroko 443,329, Tunis 52,717, a Trypolis 47,302 talarów.

Handel tuteyszy zmnieysza się coraz bardziey za postępem zimy przez zatamowanie żeglugi.

Od brzegow Menu d. 17 Grudnia.

D. 28 Listopada w Xięstwie Hilburghausen zebrał się drugi Seym. Między innemi proiekta mi wniesiono na nim urządzenie poczty i zapobieżenie zbyteczney grze w loteryą.

Z Frankfortskiem Domem Goll Landgraf Homburgski zawarł pożyczkę na pół milliona Zr. w kształcie loteryi, która użytą bydź ma na spłacenie dawnieyszych kraiowych długow.

Królewic Bawarski Karól otrzymał na żądanie uwolnienie od naczelnego dowództwa woyska, z zatrzymaniem swoiego pułku i posunięciem na jenerała jazdy. — Xiąże August Napoleon Leuchtenberg (wnuk Króla Bawarskiego) mianowany został podporucznikiem w 6tym pułku lekkiey jazdy.

P. Lamb, dotychczasowy Angielsk Poseł przy Seymie związku Niemieckiego, który pojechał do Werony, nie powróci iuż w tym zaszczycie do Frankfortu, ale uda się do Londynu.

Listy z Werony donoszą o ukończeniu tamteyszego Kongressu, ale wzmiankuią razem o nowym, ktory ziechać się ma na wiosnę w Lunewillu, na którym

znaydować się także maią Królowie Francuzki, Hiszpański i Portugalski.

W cyrkule Trewirskim znaleziono blaszaną puszkę z nieco złotey i srebrney monety z lat 1617 i 1624. Na iedney z srebrnych monet znayduie się dziś ieszcze używana prośba: *Domine conserva nos in pace.*

Wyprawa Philhelenów, która niedawno z Marsellii odpłynęła, wysiądzie na Hydra, i ieżeli iey dowodcy postrzegą że nie będzie sprawie Greków użyteczną, powroci nazad. Dla utrzymywania ustawicznych związków z Europą, wyznaczony iest kommissarz. Z tą wyprawą popłynął pełnomocnik od wielu spekulantów Angielskich, dla ofiarowania naczelnikom Greckiego narodu pożyczki 200,000 Fs.

Z Zemlinu d. 28 Listopada.

Basza Belgradzki oznaymił swoim podwładnym upadek Halet-Effendego, wraz z iego współrabusiami, W. Wezyrem, Berber Baschi, &c. z dodatkiem, iż Churszyd Basza uydzie przez to dochodzenia, a może nawet odwołania. — Janczarowie zrządzili właściwie tę zmianę Ministrów, lecz wiedzieć ieszcze niemożna, iakie w teraźnieyszey chwili dla Turcyi pociągnie za sobą skutki. Oczekiwać należy czyli przestaną na zwaleniu Ministrow, których sądzili bydź Chrześcianom zaprzedanemi. — Pomiędzy straconemi w tych dniach w Stambule Grekami znayduie się brat Rossyyskiego Radcy stanu i byłego Posła w Bucharyi Negri. Zaslubiony on był z Xiężniczką Callimachi, którey rodzina r. z. w Boli wytraconą została. — Patryiarcha odebrał od dywanu rozkaz podania w kilku dniach spisu wszystkich w Stambule mieszkaiących Greków, co niemałą wzbudza obawę.

Dnia 30 i 31 Grudnia 1822.
Cena zboż różnego gatunku na Targu w Krakowie sprzedawanych.

		1.		2.		3.		4.	
Korzec		Zł.	gr.	Zł.	gr.	Zł.	gr	Zł.	gr.
—	Pszenicy	16	—	15	—	14	15	13	15
—	Żyta	16	—	14	15	13	15	—	—
—	Jęczmienia	11	15	10	15	10	—	—	—
—	Owsa	8	—	7	15	—	—	—	—
—	Jagieł	36	—	—	—	34	—	—	—
—	Grochu	16	—	15	—	14	—	—	—
—	Rzepaku	20	15	20	—	19	—	—	—

W Gdańsku dnia 20 Grudnia.
Łaszt 30 Korcy wynoszący.

Pszenicy	od	Złp.	540	do	760.
Żyta	—	—	360	—	400.
Jęczmienia	—	—	360	—	400.
Owsa	—	—	280	—	300.
Grochu	—	—	400	—	440.

Bieg Pieniędzy
W Krakowie d. 29 Grudnia.

Czer: Zł: Holl: monetą Courant	Złp.	20	gr.	8
— detto Cesarski . . .	—	20	—	
Fryd. Pruskie	—	36	—	—
Luidor	—	37	—	—
Złoto frankowy	—	33	—	—
Szeiny Wiedeńskie za 100	—	229	—	—
Złoty ryński Szeinami .	—	1	—	21

Teatr Narodowy.

W Niedzielę to iest: dnia 5 Stycznia 1823 roku, daną będzie z przyzwoitą wystawą i okazałością, oraz powiększoną Orkiestrą, Wielka nowa Opera (pierwszy raz w Krakowie w polskim ięzyku grana) w 3 aktach, z niemieckiego: Em: Schykanader, przekładania W. Bogusławskiego, z muzyką sławnego Amadeusza Wolfanga Mozarta, pod nazwiskiem: *Flet Czarnoxiężki* czyli *Taiemnice Izys.*

W następuiącą Srodę zaś, d. 8 Stycznia na benefis Franciszka Żebrowskiego, daną będzie wznowiona Drama w 3 aktach, pod nazwiskiem: *Hrabia Beniowski*, czyli: *Wybicie się z Kamszatki na wolność.*

DONIESIENIA.

Podaie się do publiczney wiadomości, iż w obwodzie miasta Chęciny, w Powiecie Kieleckim leżącego, iest do sprzedania z wolney ręki, Dworek z zabudowaniem wygodnem gospodarskiem, z ogrodem z naylepszemi fruktami, z gruntem ornem około 70 morgów, siana około 18 fur i tyleż potrawu maiącym; w chęci nabycia tego, zechcą się zgłosić do W. Lipawskiego Medycyny Doktora, lub W. Krzyżanowskiego Patrona Trybunału Cywilnego Woiewództwa Krakowskiego, w Kielcach mieszkaiących.

Jeneralna Ekonomiia Państwa Tenczyńskiego uwiadomia Prześwietną Publiczność, iż w Kopalniach tego Państwa znayduie się podostatkiem Węgla, zatem życzącym kupna sprzedawane będzie przy Kopalniach, to iest w Tenczynku korzec po Złp. 2, a w Myślachowicach po Złp. 1 gr. 15.

Z dnia 11go na 12ty Listopada r. b. w nocy skradziono na Kazimirzu przy Krakowie w Domu pod Nr. 93 Losów sztuk 175, każdy po 10 ZR. WW. w wartości, na wygranie Państwa Montpreis od P. Henikfteina i Kompanii w Wiedniu, które to Losy czerwonym tuszem, z różnemi figurami, i umieszczeniem w środkowey figurze Gotyckich liter są drukowane. Podpis *Henikstein et Compani* także drukowany, a pod nim znayduią się na iednych Losach ręką podpisane nazwiska *Sortschan*, a na drugich *Sachs*. O czem zaraz nazaiutrz tuteyszemu Prześwietnemu Urzędowi Pośredniey Policyi W. M. Krakowa doniesiono zostało.

Numera takowych skradzionych Losów, tudzież Artykuły i Serie Loteryyne tu się następnie wyrażaią:

	1sza Seria	2ga Seria	4ta Seria	5ta Seria	6ta Seria	7ta Seria	9ta Seria	10ta Seria	11ta Seria	12ta Seria	13ta Seria	14ta Seria	16ta Seria
ARTYKUŁ 288.	603	1233	1628	1798	2267	397	1979	931	337	1036	850	00	1235
	1601	2392	2703	2921	3311	1417	3675	2072	1489	2132	1932	1130	2339
	2501	3435	3879	4091	4440	3288	4748	3181	2503	3222	3073	2234	3235
	3511	4539	4942	5014	5536	4330	5806	4809	4666	4351	4170	3344	4359
	5201	5012	5907	6134	6691	5623	6961	5934	5876	5956	5849	4415	5764
	7301	6757	7099	7268	7798	6677	8318	7040	6907	7170	6903	5504	7330
	8775	7885	8102	8327	9031	7755	9472	8181	8075	8248	7933	7326	8250
	9103	8934	9286					9245	9170	9351	[illegible]	8120	9572
AR: 159	417	1303	123	1031	1191	2119	1876	1801	1469	1918	2931	533	1728
	2928	3784	1807	3960	4048	5031	4729	3188	3223	4018	5000	1099	3757
	5332	6011	7726	6213	6351	7351	7076	7117	6257	6086	7769	6980	6008
	8355	8400	8004	8625	8624	9660	9364	9686	9590			9280	8859
AR: 766	3911	3136	204	3907	420	6695	1594	507	1909	3834	574	2766	216
		5587	7808	6215	1007	9521	7005	3130	5343	9740	9336	3304	2798

Zaczem uwiadomia się Publiczność, że każdy, kto wyśledzi lub znaydzie takowe Losy, otrzyma nagrody 6 Czer: zł. — Szczególniey zaś obwieszcza się osoby ten rodzay gry lubiące, by wzwyż wymienionych Losów od nikogo na zysk niekupowały, ani na żadną spekulacyią nie brały, ponieważ każdy takowy Los za dostrzeżeniem przytrzymany zostanie, a nabywca swą stratę sam sobie przypisze. — W Krakowie d. 21 Grudnia 1822 roku.

Jonas Geldwerth i Kompania.